

Megjelenés:
Heti kétszer vasárnapon
Előfizetési ára:
Folyóiratban használatra
Éves előfizetésre
Folyóirat
Nemzetközi
Egyes szám ára 8 kr.
Hirdetések árszabály
szertől közzétételük

SZOBOSZLÓ ÉS VIDÉKE

KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztési iroda
Nap utca 42. sz. holt
a lap szellemi részét
teljesen értékesítheti
lehet
Közvetlen nem adat-
unk vissza
Szerkesztési iroda
Nap utca 42. sz. holt
a lap szellemi részét
teljesen értékesítheti
lehet
Közvetlen nem adat-
unk vissza
Nyitári közlemé-
nyek soronként 15

Márczius tizenötödikére.

Szeretném tollamaim lángsugarakba mártani, hogy tudnék írni e napról igazán nektek, késői nemzedéknek, hogy tudnék lelkesedést kelteni el zernyedt szívekbe és erőt, bátorságot önteni a megpuhult karokba. Szeretném, ha szólni tudnék bülbülszavu módra, hogy sirna minden, a ki azt hallaná és hevülne minden a ki azt értené. Mert mostani korból való a tollam: gyöngye, erőltet és ama nap ködbe vesző immár, a rege, a mítosz fényteli ködébe: nem látja tisztán a halandó és nem foghatja fel véges elméjével.

S az akkori emberek is már nem — emberek pusztán. Többek. Nevükhöz az idők folyamán fény ragadt, mely folyton-folyvást nő és fogyni nem fogy el soha. Talán nem is eből a fajból valának, a miből mi: törpe, elsatnylult, veszni térő nemzedék. Talán szívükben nem az a vér indult pezsgésre, mikor a haza szent neve ütötte meg fülüket, a mi a miénkben megaludni akar.

S talán agyukat nem ülte még meg az a haladni nem akaró, má-ok bajával nem törődő bénaság, a mi immáron nekünk gyógyíthatatlan nyavalyánk.

Ezrek, meg ezrek szívében lüktetett az, a mi manap csak keveseket tud lelkesíteni; ezek,

meg ezek lelkében élt az, a mi manap csak elvéve itt-ott emlegettetik a börzespekuláns szirupédes banálításával; s ezek, meg ezek tették oda a haza oltárára pénzüket, kincsüket, minden vagyonukat azért, a mi manap már olyan olcsó portéka, olyan könnyen dobra, piacra kerül «ki ad többet érte?» — módra, mert hiszen akkor ezrek, meg ezrek előtt volt szent ez a három dolog: haza, egyenlőség, szabadság.

Nem merem írni tovább. Az a nagy fény, mi abból a korból árad ide hozzám, megakar vakítani, halandó szeme nem allja ki. Pedig akkor az a fény világított, az lobogott a napban, a holdban, a csillagsugarban. Pedig akkor az emberek nem féltették szemeiket a megvakulástól, mert akkor azon a napon viláosság volt, nem sötétség, vakság, mint — most, nem a sötétséghez voltak szokva, hanem a viláossághoz. Hogy sötétségben jártak addig? De biztatgatták, bátorították magukat azzal a viláossággal, a melyik eljövendő lesz, s a melyik majd eloszlat minden sötétséget. Ezzel biztatgatták magukat, ezzel keltek, ezzel aludtak, ennek a reményével altatgatták el fájt bántalukat. És a mikor kilobbant ez a viláosság: a szabadság, nem vakított, nem vette el a szemük fényét, mert úgy tetszett nekik, hogy már régóta látják ezt a viláosságot, de még

nem melegekedhettek nála, mint a nap, az égen járó nap áldó sugaraival...

Mert mi történt ezen a napon? Némelyek azt mondják: nem sok. Egy-két népvészér fölzaklatta a kedélyeket, a király megijedt és meghunyászkodott a háborgó nép előtt. — Hogy jogokat is kaptak egyesek? Meddig tartott? Csak míg a nap le nem vetette hunyó sugarait az égről. S aztán?!... S aztán jöhettek ide osztrák strohmanok százan, meg ezere, szólhatott itt ezen a magyar vérrrel megszentelt földön száz, meg száz német szó, elszakíthaták a nemzetet nagyjaitól, száműzhették csillagait, az idők mértföld-mutatóit messze idegen világországokba, fölakaszthatták, vérgolyóra íthettek százat, meg százat, — a néptől ember-voltukat el nem vehették. A rabigában járó zsellér, az ura kénye-kedvétől függő jobbágy a hontalanság nagy idejében is — minekutána emberré tételett — ember maradt. S a békó, a rabláncz ha azután is ott csüngött a szabad szó, a szabad gondolat és a szabad érzés ajtaján mégsem volt többé békó, mégsem csörrent olyan rémesen, mint annakelőtte, mert érezte mindenki, hogy nem lesz örökös. S ha ezren, meg ezren vesztették is életüket s ontották is vérüket a márczius 15. jegyét viselő védelmezett népjog csatájában s ha ezren, meg ezren hordták is érette később a kéz- és lábizmokat cson-

T Á R C Z A.

A bosszuálló.

Privigyey Ferenc országgyűlési képviselő, a kit a Hazban Irefasan Felsőnek szoktak szólítani, mert a Privigyey egy öset Privigyeszky-nek hívtak s ez az ősi állítólag rokonságban állott a lengyel királyokkal, a Svabhegyen volt a feleségével és a leányával. A nyári mulatságnak csak éjjelutáni szakadt vége s mikor Privigyeyek vissza tértek a József-körútra, kelet felől már világosodott az ég alja. A képviselő megnézte az óraját s konstataivan, hogy a kocsit ötödfele óráig használta, egy ropogós tizest nyomot a fiakeres nyakába.

A kocsis úgy nézett a bankóra, mintha egy guatemalai vagy uruguay penzdarabot látott volna.

— Mi ez? kérdezte Privigyeytől szemtelenül.

— Hogy ez mi? szólott a képviselő bámulva. Teringettél, csak nem vakult meg talán utközben? Hat egy tizes bankó.

— És miért adja az ur nekem ezt a tizes bankót? Hat azért, hogy oly kegyes volt s engem a Svabhegyről ideig hozott...

A kocsis megforgatta kezében a tizes bankót, elülről, hátulról megnézte még egyszer s aztán fitymálva tekintett le a bakról a régi lengyel királyok utódjára.

— Ha az urnak nincs több pénze tíz forintnál, mondta pökhendi hangon akkor jobb lesz, ha máskor gyalog jön le a Svabhegyről.

Privigyey rekedt ordítást hallatott, nyakerei kidagadtak, arczát elütötte a vér s bizonyára pozdorzavára törő a szemtelen kocsist, ha a felesége és leánya ijedten közbe nem vetik magukat. Míg az aszszonyok az öreg emberrel bajlódtak, a fiakeres szerencsésen

kereket oldott. Privigyey azonban még akkor is reszketett a fölindulástól, a szívtart ki ejtette a kezéből, s magánkivül dühösen kiáltotta:

Várj kutya, várj, ezért meglakolsz. Nem beszélt így velem, a kinek minden pereputya gavalier volt. Szerencsére tudom a számát: 969.

Ezt az éjszakát, hitvány lehelő, még késő öreg-ségedben is megemlegeted.

Privigyey tehát korán reggel elment a kerületi kapitányhoz. A tizest viselő, a ki a parlamentből jól ismerte az öreg urat, előzékenyen helylyel és szívarral kínálta meg, majd megtudván, hogy miről van szó, nyojasan lecsillapította a haragosan gesztikuláló bácsikat.

— Legyen nyugodt a képviselő ur, a goromba kocsis meglakol a kihágásért.

Még ma beidéztem a kapitánysághoz, s ha a képviselő ur szives lesz ide faradni.

— Hogyne fáradnak! Még azt is végig nézném a mikor a csirkefogót felkötik.

— No, az bajos lenne kisse! Rendszabályaik az ily esetben csak pénzbírságot, vagy elzárást ismernek.

— Pénzbírságot, vagy elzárást! Nyomorult pénzbüntetéssel sújtják azt, a ki egy Privigyeyt megbántott! Ugy látszik, a kapitány ur nem tudja, hogy a Privigyeyek a lengyel királyoktól származnak.

— De nagyságod is tudja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. A fiakeres akkor is csak ilyen büntetést kapna, ha közönséges fűszerkereskedőt sértett volna meg Egyébként a képviselő ur, micsoda büntetést kívánna?

— Micsoda büntetést? Teringettél, ha már föl nem költök az akasztófát, tartsak két hónapig kenyéren és vízen.

A klubban résztvevő csoportok vették körül az-

nap este az öreg Privigyeyt, a ki még akkor is magánkivül gesztikulált.

— Nekem mondta, hogy gyalog járjak, nekem, hörögte dühösen, elrekedve. Hajdanta pallossal vágta volna le a fejét, míg most...

— Talán csak van bennük annyi becsület, hogy most is levágják, szóltak a fiatalabb képviselők tréfásan.

A belügyminister, a ki épen arra felé jött, évődve megállott az öreg ur előtt:

— Jérum, mi a baj. Feri bácsi?

— Mi a baj? Az a baj kegyelmes uram, hogy az országot tönkre teszik a fölösleges humanizmussal. Tíz vagy husz pengőt fizessen az a nyomorult, a ki egy Privigyeyt megbántott? Bezzeg ha én állanék a belügyek élén.

— Mit tennél, Feri bácsi? kérdezte a minister jókedvűen.

— Huszonötöt veretnék rá nyilvánosan a Kerespesi-uton és aztán fegyházba, vagy börtönbe küldeném.

A belügyminister nyojasan megveregette a haragos öreg ur vállát.

Csak menj el, Feri bácsi, a kapitány elé, majd ott megkapod az elégtételt. Ha a kocsis csakugyan vétett, a miben nem kételkedem, — akkor keményen és igazságosan megbüntetik.

Pedig nem igen lesz jó, ha odamegyek, dörögte Privigyey szikrázó szemmel.

— Miért nem?

— Mert ott a kapitány előtt szétmorzsolom.

A kapitány végig hallgatta a feleket, majd hangosan kimondta az ítéletet:

— C-uka Mihályt, a 969. számú fiaker berkesit, illetlen és tiszteltlen magaviselet miatt, husz forint pénzbírságra, vagy esetleg négy napi elzárásra ítélem.

tig metsző békét és láncokat; mégsem volt fájdalmas a jövőbe tekinteni, mert tudta mindenki: az eszme, az igaz szó, az igaz cselekedet nem maradhat oltalmazva. De sőt az a sok szenvedés, az a sok vérontás még szilárdabbá tette a hazafiságot, még nemesebbé csíholta a lelkesedés lángját s még szívósabbá edzette a ragaszkodást a röghöz, ahhoz a földhöz, a mit hazának nevezünk.

Mert mi történt ezen a napon? ... Vihar támadt, mely orkánná tornyosult s a viharnek égdörgése egy szabadság után vágyakozó nép szabadságdala volt. És e vihar üstökébe markolt a magyarnak, hogy a szabadság szárnyain égfelé emelje. És e vihar elsepert mindent, a mit abszolútizmusnak, királyi zsarnokságnak elnyomatásnak neveznek. És a vihar megtisztította a levegőt, az ég ivén szivárvány támadt melynek a színeit ez a három szó alkotta testvériség, egyenlőség, szabadság. És történt hogy lábra kelt, ki addig sántán vesztegelt, fölédelt a nehéz beteg és örömkönnyek fakadtak az árvaság, a jobbagyság szemén. És történt...

De minek tovább? Mindenki tudja: mi történt, mindenki érzi: mi volt akkor, azon a napon. Mert a ki nem tudná, nem érdemelne meg, hogy ennek a nagy nemzettestnek, a melyiket magyar népnek neveznek, csak egy kis porczikáját is alkossa.

És ha azt a napot a rege, a mithosz köde borítja is, annak fénye, sugara nem fog, nem gyérül soha, de növekedik színben, erőben, teljességben örökké. Mert a mi a mennyből lopott szikra, a mi az ég sugarának hajnala, az ki nem aluszik soha...

És ti emberek, kik a mai szürkeséges világ taposó malmában őröltök, el ne feledjétek soha ezt az igazságot és meg ne mohosodjon a ti szívetekben a hazának szeretete, a szabadságnak lobogása is meg ne fogyatkozzék soha, örökké!...

Juhász Sándor.

Magyarország és a nagy világ.

Nem akarjuk azt mondani, hogy nem szép az, nem jó az, a mit mi magyarok Páris világiállításán kiállítunk. Nem akarjuk, mert azzal nem is mondanánk igazat.

— És a vadlót felé fordulva így folytatta:

— Lefizeti-e Csuka Mihály a husz forintot, vagy leül-e a négy napos büntetésre?

Csuka Mihály megvakarta a feje bubját és hosszabb köhécselés után így szólott:

— Téns kapitány ur, alázatosan jelentem, hogy husz forintot már nem láttam egy esztendeje, mert egy egész hónap alatt se kerestek összesen husz forintot. Ha pedig a téns kapitány ur négy napra lecsukát, a gazdám irgalmatlanul elesap.

— Paperlapot, ne karattyoljon itt annyit! szólott a kapitány szigorúan. Arra feleljen kend: vajjon fizet-e, avagy természetesen akarja a négy napi lecsukást?

— Téns kapitány uram alásan jelentem, hogy odahaza négy nevetlen kölykem van s ha lecsuknak mind a négy kölyök éhen marad.

A kapitány most megnyomta íróasztalán a vilamos esengetyűt.

Gogolak, mondta a besiető rendőrnek — ezt az embert lecsukják négy napra.

— Tyűh, lakadt ki a kocsis verejtekezve, — a kölykeknek bizony felkopik az álluk.

Gogolak karon kapta a kölykek apját, de Privigyey, a lengyel királyok unokája, most bátorlalanul így szólott a kapitányhoz:

— Ha a kapitány ur megengedné, volna némi beszélni valóm a vadlótal.

— Tessék képviselő ur.

Privigyey bevont a sarokba s titokzatosan közelebb hajolt a berkocsishoz.

— Lám, mondta, — lám buta állat, ugye mire

A párisi magyar kiállítás megéri azt a néhány százezer forintot, a mit az ország pénzéből rá költöttek. Szép is, művészies is, eredeti is. A külföldi ember, ha be fog lépni a magyar pavilonba, nem fog mást találni, mint tetszetoset, újat és dicsérni valót. Meg is fognak dicsérni bennünket a mi külföldi barátaink. Azt fogják mondani:

— Lovagias nemzet a magyar.

— Bátor és büszke faj, daliás és harcziás.

— Szereti a hazáját, imádja a szabadságát.

A széke fővárosi lapok cikkeit fogják írni arról, micsoda diadalt arattunk a világiállítás-on csikósainkkal, juhászainkkal, huszárainkkal, menesin-ekkel, pusztáinkkal. És mi idehaza verni fogjuk a mellünket.

— Megmutattuk negint, hogy mit tudunk

Pedig hát, engedelmel ker-k, nem mutatjuk meg. A mi-ki megmutatja, azok sajátos magyar specialitások, melyek immár kivésőben vannak. Ezeknek elenében van halalmunk, kulturánk, iparunk, va utjaink, tudományos intézet-ink és mindenek felett földművelésünk és állattenyésztésünk, szóval művelt és modern nép lettünk, mely az árral uszik és megérti a kor jelszavait. Európai nemzet vagyunk nemcsak a földrajz czimén, hanem törvényeinknél, életfelfogásunknál és műveltségünknel is.

És hogy az vagyunk, azt nem mutatjuk be ugy Párisban, mint ahogyan szükségünk volna rá.

A külföld most is majdnem olyan véleménynyel van róunk, mint 40 esztendő előtt.

A nagy világ azt tartja róunk, hogy félbarbár nép vagyunk és országunk az osztrák császárság tartománya. Alkormányunkról, szabadságunkról, kulturákról leginkább csak a külügyminiszteriumban tudnak.

A párisi világiállítás-on alkalmunk nyílnék a külföld ezek neveléses véleményét megcáfolni. Az előkészületekből ítélve ezt a célt, nem hisszük, hogy a kívánt mértékben el fogjuk érni.

Van egy másik fontos cél is. Tudniillik, hogy reklámot csináljunk és piacot terem-

való volt gombaskodni egy képviselővel. Most már itt van, elmehet... azaz, hogy ördögbe mehet... úgy lecsukják, mint a pulykát. Az aratlan kölykek meg szépen kopulhatnak odahaza. Hat kellett ez meg-nak, ven száma? Most már aztan beszohajja az egész dolgot.

Csuka Mihály kínosan felet hajtott.

— Be voltam csipve, nagyságos ur, ugy be voltam csipve, mint a csap.

Annyi bor ittam estétől hajnalig, hogy hajnalra már azt se tudtam, hogy hol áll a fejem.

— Min-ki iszik, ha nem bírja! lakadt ki Privigyey dühösen. Nekem is megart a bor, de nem is izsom soha életemben két pohárral többet. Most aztan jó lesz ugy-e, ha lelakatojok? Teringettel, ostoba fraterje, teringettel. Egyebkent varjon csak hadd nezem...

Privigyey kihuzta a bugyellari-át, szégyenkezve elővett két tizes bankot és a penz titokban oda dugta az illetlen koc-is markába.

— It a husz forint, mondta halkán, nehogy a kapitány vagy Gogolak meghallja. Fizesse le gyorsan a büntetést es siessen haza iziben a kölykekhez. Remelem, hogy most okult valamiteket ven csacsi és maskor illedelmesebb lesz a kunc at hoz.

Privigyey ezzel kezet fogott a kapitánnyal és gyorsan kisetelt a hivatalból. A kocsis pedig zsebre dugván a husz forintot, alázatosan összeütötte a bokáját, így szólván:

— Jelentem alásan a téns kapitány urnak, hogy inkább leülöm a négy napot.

— Nos? kérdezte Privigyeyné, mikor az ura délben haza jött a kapitányságtól.

Privigyey ledobta a kalapját és diadalmasan dörmögte:

— Ezt ugyan megtanítottam möresre! Fogadok, hogy nem lesz többé kedve bepezsiaskodni az utasokkal.

sünk a magyar nyers terményeknek. Reméljük, hogy ez jobban fog sikerülni.

Pedig ez nagyon kívánatos dolog, mert ha iparczikkek eladásával nem tudunk segíteni magunkon, legalább azt érjük el, hogy nyers terményeinket kedvező árak mellett értékesíthessük. A siker ugy lett volna teljes, ha mind a két rendbeli érdekeink kellő kielégítést találtak volna.

De az már bizonyos, hogy kulturális haladásunk nem lesz megfelelőleg bemutatva Párisban, s így meg kell elégednünk azzal, ha gazdaságilag valamicskét nyerünk.

Majd meglátjuk, nyerünk e csakugyan?

H I R E K.

— Ráczó Gyula kir. tanácsos alispán a múlt héten szombaton varatlanul megvizsgálta a közigazgatási hivatalokat s az ügykezelést mindenütt rendben találta. A vizsgálat befejeztével Kovács Gyula polgármester ebédet adott, a melyre több városi előkelőség hivatalos volt. Az alispán aznap déltán meg vissza is utazott Debreczenbe.

— A kaszinó hangversenyének határnapját közebejött akadályok miatt megváltoztatta a rendezőség, s így a hangverseny ma este fog megtartatni a pavilion nagytermében. A műsoron is változás történt, még pedig a hangverseny előnyere, a mennyiben a műsor időközben három számmal megszaporodott. A teljes műsor most már a következő:

1. Részlet Traviata operából Verditől. Énekli: Ferenczy József ur, a debreczeni színtársulat tagja.

2. Szomor Dani Kiss Józseftől. Előadja: Fáy Flóra kisasszony, a debreczeni színtársulat tagja.

3. Poemes Hubay Jenőtől. Hegedűn játsza Weghofer Sándor ur.

4. Komoly szavalat. Előadja Ferenczyne Lányi Irma uranő.

5. Remete esengetyűje Mailarttól. Énekli: Sarossy Paula kisasszony, a debreczeni színtársulat tagja.

6. Népdalok. Hegedűn játsza Weghofer Sándor ur.

7. Vig monológ. Előadja: Sarossy Paula kisasszony.

8. Balatoni dalok. Énekli: Ferenczy József ur. Az ének és hegedű solokat zongoran kíséri Fel-tóthy László ur.

A hangversenyen szereplő művésznők ma déltán érkeznek meg. A vasutnal a rendezőség f gadjá-óket. A közreműködő művésznöket egy-egy díszes virágbokretával lepi meg a rendezőség. Mondni is felesleges, hogy a mulatság iránt varosszerte nagy az érdeklődés.

— A dalegylet zászlója még az idén elkészül és fel is szenteltetik, hogy a dalárda már az új zászlo alatt jelenik meg a jövő évi kassai országos dalversenyen. A zászlo egyik oldalát a város czimere fogja díszíteni, a melyet a Boeckay féle alapító level eredeti-éről most rajzol le mintázás alá. Szakács János polgáriskolai rajztanár. A zászlo himnusi munkalatait a város hölgyei fogják teljesíteni. A dalegylet zászlója igen díszesnek ígérkezik, s a felszentelési ünnepélyt nagyszabásu ünnepség keretében hajtja végre a dalegylet.

— Marcius 15. Városunk polgársága ez évben is megünnepli 1843. márcz 15-ének évfordulóját. Kovács Gyula polgármester pénteken értekezletet hívott össze e célból, a mely az ünnepély műsorát következőleg állapította meg:

1. Reggel 8 órakor ünnepi istentisztelet a ref. replomban, mely előtt az istentiszteleten résztvenni kívánók a városhaza nagytermében gyűlnek össze.

2. d. e. 9 órakor a Boeckai zászlo kitűzése, s a közönség gyűlekezése a városhaza udvarán.

3. Pontban 10 órakor a dalárda nyitja meg az ünnepélyt a Hymanus énekletével.

4. Ünnepi beszéd, tartja Fehér Gabor árvaszéki úrnök.

5. Hazafias dal, énekli a dalárda.

6. Talpra magyar, szavalja Magyar Imre.

7. Hazafias dal, énekli a dalárda.

8. Alkalmi költemény, irta és szavalja Juhász Sándor polgáriskolai tanár.

9. Szózat, énekli a dalárda.

